

Lieve vrienden van Stichting Hans Kox,

Gewoontegetrouw ontvangt u op de valreep van het oude jaar onze december nieuwsbrief. In deze nieuwsbrief geeft het bestuur van de Stichting u enkele terugblikken over gebeurtenissen in het afgelopen jaar, de laatste nieuwtjes, een korte vooruitblik en een woord van dank. Om met het laatste te beginnen: we willen alle vrienden hartelijk danken voor alle steun in het afgelopen jaar en alle nieuwe leden een hartelijk welkom heten. Ons streven is dat het werk van Hans onder een breder publiek wordt verspreid en gehoord. Immers zolang een prachtige opera als Dorian Gray alweer decennia lang op heruitvoering wacht, weet de Stichting dat er in ons land nog veel werk aan de winkel is. Teneinde de bekendheid van Hans ook in het buitenland te versterken heeft de Stichting met hulp van vriendengeld de NPS de opdracht kunnen geven de NPS documentaire te voorzien van twee onafhankelijke ondertitelingen, namelijk in het Duits en het Engels. We zien uit naar het resultaat en verwachten hiermee in de beide taalgebieden aandacht te krijgen.

Onze stichting heeft wensen, blijft groeien en kan altijd nieuwe leden gebruiken. Kortom, kent u iemand, dan houden wij ons van harte aanbevolen. Iedere nieuw aangemelde vriend ontvangt van de Stichting gratis een cd. De adresgegevens voor aanmelding als vriend staan aan het eind van deze Nieuwsbrief.

De leden van het bestuur van de Stichting wensen u - tezamen met vrienden, familie en geliefden - heel prettige feestdagen en een goed en gezond 2009.

Ingrid Elsing
voorzitter Stichting Hans Kox

Wat ligt in het nabije en verdere verschiet: een korte vooruitblik:

2010

Van de Young pianist Foundation heeft Hans de opdracht gekregen voor het schrijven van een **pianoconcert dat in 2010 in het Muziekgebouw aan het IJ** te Amsterdam door de eerste prijswinnaar van zijn vorige concours zal worden uitgevoerd.

2009

Zaterdag 7 maart 2009 12.00 uur Cruquius Museum te Cruquius

Kox ontmoet Fauré.

Klara Würtz, pianiste en het Jupiter String Trio – bestaande uit Peter Brunt (viool), Timora Rosler (cello) en Edith van Moergestel (altviool).

De toegangsprijs bedraagt € 17,50 inclusief een pauzeconsumptie. Kaarten voor dit eenmalige en unieke middagconcert kunnen besteld worden ten 1ste via de website www.cruquiusconcerten.nl door het invullen van het bestelformulier via de link bestellen (met € 2 administratiekosten) en ten 2de telefonisch via Schouwburg de

Meerse 023 – 55 63 707 met 3,50 euro administratiekosten. Vrienden ontvangen een korting van 5 €.

Wat lag in het verschiet: een terugblik

Een historische dag

Al enige tijd deed zich de volgende brandende vraag voor: zijn alle manuscripten, een geweldige muziekschat die de vrucht is van een mensenleven spirituele arbeid van componist Hans Kox - die gerekend mag worden tot de belangrijkste componisten van Nederland - wel veilig opgeborgen i.v.m. eventuele calamiteiten. Na enig overleg tussen de componist en zijn vrouw is contact gezocht met het Nederlands Muziek Instituut dat de centrale bewaarplaats is voor het muzikale erfgoed van Nederland.

Dit instituut verzamelt, conserveert, ontsluit, documenteert en stelt bronnenmateriaal ter beschikking. Het is gevestigd in het gebouw van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag waar men beschikt over enorme knowhow op het gebied van de technische conservering van papier.

18 november jongstleden was het historische moment: een grote koffer met manuscripten en dozen met kranten- en tijdschriftknipsels vertrok richting Den Haag. Aldaar werd de schat, die slechts een tiende van het geheel vormt, in ontvangst genomen door directeur dr. F.W. (Frits) Zwart en muziekconservator drs. C. (Chaja) Beck – de Jong. Wij werden enthousiast ontvangen en na een uitgebreide rondleiding door het indrukwekkende Instituut werd ons duidelijk dat dit de aangewezen plek is om die geweldige muziekschat onder te brengen.

Ook is besloten alle cd's, de dit jaar gemaakte NPS - documentaire en de eventuele geluidsdragers die bij de NPS berusten, bij het instituut onder te brengen. Tevens zal het instituut, gewapend met een voice -recorder, ten huize van de componist helderheid trachten te verschaffen in de enorme hoeveelheid compositieschetsen.

Een belangrijke stap is gezet.

Peter Mookhoek, bestuurslid

Documentaire NPS over Hans Kox

De NPS maakte een documentaire over het leven en het componeren van Hans Kox. Aanleiding was de première van zijn 5e symfonie in het Concertgebouw te

Amsterdam.

Jaap van Zweden dirigeerde het Radio Philharmonisch Orkest.

Heeft u geen beschikking over internet, dan is het aardig onderstaand verslag te lezen. Anders verwijzen wij u naar onze website, waarop de documentaire volledig te zien is. Ons websiteadres is www.hanskox.nl

Documentaire NPS

Door de NPS is een documentaire samengesteld over het leven en componeren van Hans Kox alsmede over zijn - hier en daar opmerkelijke - opvattingen over vele andere zaken, waarin een vraaggesprek tussen zijn gesprekspartner Henk van der Meulen en de componist de rode draad vormde.

Zoals we ook al uit de website weten, is Hans Kox een echte kattenliefhebber. De film begint dan ook met beelden waarin Kox zich met één van zijn katten op de schouders aan de vleugel zet.

Over het prille begin van zijn creatieve leven worden we geïnformeerd door het Jenufa Kwartet dat een deel uit het *Strijkkwartet* uit 1955 speelt. Kox zegt over dit werk dat het o.a. door de consequent volgehouden nauwkeurigheid zijn eerste goede compositie was.

Een aantal keren is gebleken dat musici, inclusief dirigenten, het zeer op prijs stellen als de componist bij de repetities zelf aanwezig is zodat overleg gepleegd kan worden. We zien een repetitie van het Jenufa Kwartet dat terdege kennis neemt van de aanwijzingen van de componist en deze ook nauwgezet opvolgt.

Kox spreekt over de *onontkoobaarheid van de muziek*. Aan de hand van enkele voorbeelden uit de literatuur laat hij horen dat de kleinste verandering in een bestaand akkoord meteen een totaal ander karakter tot gevolg heeft. Noten dienen op hun plaats te blijven staan! Een goed componist is als vakman immers in staat datgene wat hij hoort, adequaat op papier te zetten.

In de documentaire wordt Kox een groot vakman en een traditionalist genoemd. Inderdaad: hij is van mening dat wie het verleden negeert door datzelfde verleden genegeerd wordt. In de jaren zestig van de vorige eeuw heeft men hem dat zeer veel kwaad berokkend, doordat de toenmalige avant-garde deze houding niet accepteerde en hem o.a. door middel van de pers totaal gemarginaliseerd heeft.

Dat dreef hem in een isolement, maar op een desbetreffende vraag antwoordt Kox : "Ik ben stug doorgedaan". De huidige grote waardering en bewondering voor Kox en zijn werk heeft hem wel op niet mis te verstane wijze in het gelijk gesteld!

Grote delen van het jaar zochten Hans Kox en zijn vrouw Hélène (die overigens in de documentaire herhaaldelijk, maar op zeer bescheiden wijze aanwezig is) de nodige rust en stilte in hun woning in Zwitserland. Hij noemt stilte "De geboorte van de muziek".

De oorlogsjaren hebben de mens Hans Kox bepaald niet onberoerd gelaten. Hij vertelt daar uitvoerig over en we krijgen ook een aantal keren beelden van de verschrikkingen uit die tijd te zien (door middel van het oratorium "In those Days"). Het kon niet uitblijven: dat wat de oorlog in hem teweeggebracht heeft, heeft hij in een aantal werken adequaat tot uitdrukking gebracht. Uitvoerig wordt stilgestaan bij werken als *Sjoah*, *Requiem for Europe* en in het bijzonder *In those Days*, waartoe hij van het Airborne comité de opdracht kreeg. Kox' niet bepaald optimistische wereldbeeld - "Vertrouwen is goed, wantrouwen is beter", zo citeert hij Verdi - is in hoge mate door de oorlogservaringen gevoed.

Hij vraagt zich af, waarom de mens doet zoals hij doet en ook waarom de evolutie verlopen is zoals ze verlopen is. En de rol van de muziek hierbij? “Muziek stelt wel vragen, maar geeft niet de antwoorden, muziek kan hoogstens troost geven.”

We zien en horen de violist Theo Olof, die zich vele jaren lang sterk gemaakt heeft voor muziek van Nederlandse componisten en die ook voor de persoon en het werk van Hans Kox altijd een grote belangstelling en waardering aan de dag gelegd heeft. Hij blijkt zeer vereerd te zijn met het feit dat Kox zijn 1e *Vioolconcert* aan hem heeft opgedragen.

Hans Kox stelt zich op het standpunt dat een muzikaal kunstwerk vanuit zichzelf moet spreken, dat er dus geen uitleg bij gegeven behoeft te worden. Hij houdt zich zeer consequent aan deze stelregel, maar in de documentaire geeft hij wel – zij het kort – inzicht in de structuur van het begin van het eerste deel van zijn *Vijfde Symfonie*, die in maart van dit jaar onder de bevlogen Kox-adept Jaap van Zweden in première is gegaan. Ook in dit werk hebben de gruwelen van onze tijd duidelijk hun weerslag nagelaten. Hier krijgen we te zien dat dirigent en componist tijdens een repetitie van dit werk tot een uitstekende samenwerking komen.

We zien de jonge twintigjarige Hans Kox componerend aan het klavier. Later componeerde hij, evenals de grote Bach, die aan de piano componerende collega's “Klaverritter” noemde, zonder hulp van een instrument. Daartoe moet hij over een fabelachtig geheugen beschikken, hetgeen eens te meer blijkt als we horen dat hij ook de composities uit zijn vroegste tijd nog zonder moeite op zou kunnen schrijven.

We schreven over opmerkelijke ideeën bij Kox. Eén daarvan blijkt uit zijn uitspraak dat alle goede muziek romantisch is. Zo'n uitspraak vraagt om toelichting, die inderdaad ook volgt. Kox is van mening dat emoties bij muziek niet weg te denken zijn. Hij spreekt over ‘rekenmeesters’ die aan het gevoel vaak een uitermate kleine of in het geheel geen rol toekenden en een muzikaal werk aldus hoofdzakelijk als het product van mathematische arbeid opvatten. Hij noemt dit “genivelleerde muziek” en spreekt in dit verband over ‘genegenheid’ om het begrip “romantisch” toe te lichten. Hij laat een prelude van Chopin weerklinken om deze mening te illustreren.

Tenslotte. Om niet de indruk te wekken, dat de wereld in cultureel opzicht volkomen verloren dreigt te gaan, spreekt hij over de huidige, jeugdige generatie. Kox meent te zien dat het tij aan het keren is. Op overtuigende wijze spreekt hij uit dat de jonge mensen “vers” naar muziek luisteren, ook naar die van hemzelf.

Henk Stoop, secretaris

Cd De Ruiter Kee Kox Asselbergs De Man New Music for the Muller organ in Haarlem

Tijdens een warme zomeravond hebben Judith Kox en haar partner Roland Pereboom namens Hans en Hélène bovengenoemde orgel-cd in ontvangst genomen. Niet alleen zij waren aanwezig op deze memorabele avond, maar ook diverse bestuursleden van de Stichting. Het was een fantastisch orgelconcert in de Bavo en een heel chique ontvangst in het stadhuis van Haarlem die aan het concert vooraf.

Op initiatief van Jos van der Kooy, Wim de Ruiter en Piet Kee werd in 1997 een project gestart dat omschreven kan worden als Nieuwe Muziek voor het

gerestaureerde Muller Orgel. Het verzoek aan de Haarlemse gemeente was om vijf componisten een opdracht te mogen verstrekken om nieuw werk te schrijven dat uitgevoerd zou worden tussen 1999 en 2005.

Aldus geschiedde. De cd is nu verkrijgbaar onder het label:

Etcetera records

Uitgegeven door Donemus Nederland